

Нәкый Исәнбәт (1899-1992)

Нәкый Исәнбәт - күренекле татар язучысы, шагыйрь, драматург, галим-филолог һәм фольклорчы.

«Шүрәле» исемле беренче шигырен язганда, Н. Исәнбәткә ун гына яшь була. 1914-1916 елда «Аң», «Сөембикә», балалар өчен чыгарылган «Ак юл» һәм «Балалар дөнъясы» журналларында поэма һәм драма эсәрләре басылып чыга. Унике яшеннән башлап, язучы дәфтәренә мөкальләр, әйтемнәр, табышмаклар жыя башлый. Гомере буе туплаган халык авыз ижаты эсәрләрен аерым жыентыклар рәвешендә бастырып чыгара («Татар халык мөкальләре» (өч томда), «Табышмаклар», «Балалар фольклоры»).

«Һижрәт» (1923), «Культур Шәңгәрәй» (1927), «Пикүләй Шәрәфи» (1929), «Портфель» (1929) кебек сатирик комедияләр, көндәлек матбугатта басыла килгән публицистик мөкаләләр, фельетоннар Нәкый Исәнбәтне 1920 еллар татар әдәбиятының күренекле вәкиле итеп таныталар. Нәкый Исәнбәт драма эсәрләрендә халыкның тарихын, гореф-гадәтләрен сурәтли: «Хужа Насретдин», «Жирән Чичән һәм Карачөч сылу», «Миркәй белән Айсылу», «Гөлжамал», «Мулланур Вахитов», «Муса Жәлил» эсәрләре шундыйлар.

Төп басма китаплары

Татар халык мөкальләре: 3 томда. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1959 – 1967.

1 том. – 1959. – 915 б.

2 том. – 1963. – 960 б.

3 том. – 1967. – 1014 б.

Сайланма эсәрләр: 3 томда. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1960 – 1967.

1 том: шигырьләр һәм поэмалар. – 1960. – 455 б.

2 том: пьесалар. – 1963. – 506 б.

3 том: пьесалар. – 1967. – 455 б.

Татар халык табышмаклары. - Казан Татарстан китап нәшрияты, 1970. – 568 б.

Балалар фольклоры. - Казан Татарстан китап нәшрияты, 1984. – 488 б.

Эсәрләр: 4 томда. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1988 – 1989.

1 том: шигырьләр һәм поэмалар, драматик поэмалар. – 1988. – 496 б.

2 том: трагедияләр. – 1988. – 416 б.

3 том: комедияләр. – 1989. – 430 б.

4 том: пьесалар. – 1989. – 392 б.

Библиография

Арсланов, Г. Нәкый Исәнбәт театры. / Г.Арсланов // Мәдәни жомга. – 2015. – №28 (24 июля). – 15 б.

Әдипнең милли театр сәнгатен үстерүдә куйган роле турында.

Батулла, Р. Әдип белән очрашуларым / Р. Батулла // Мәдәни жомга. – 2020. – №4 (31 январь). – 8 -9 б.

Язучы Нәкый Исәнбәтнең тууына 120 ел тулу уңаеннан язма.

Галиева, Р. Кем син, Исәнбәт? / Р. Галиева // Шәһри Казан. – 2020. – №11 (4 февраль). – 7 б.

Язучы, шагыйрь Нәкый Исәнбәтнең 120 еллыгына багышланган чара узуы турында.

Галиуллина, М. Әллә күңел нечкәргән... / М. Галиуллина // Мәдәни жомга. – 2017. – №45 (17 ноябрь). – 24 б.

Г.Камал театрында режиссер Илгиз Зәйниев куйган «Миркәй белән Айсылу» (Н.Исәнбәт әсәре буенча) спектакле турында.

Кашапова, С. Нәкый Исәнбәт - Тукай замандашы / С. Кашапова // Мәдәни жомга. – 2020. – №7 (21 февраль). – 5 , 20 б.

ТАССРның халык язучысы, галим Нәкый Исәнбәтнең тууына 120 ел тулуга багышланган Казанның Г.Тукай музееда кичә узуы турында.

Кыямова, М. Исәнбәт - үзе бер дәүләт / М. Кыямова // Татарстан. – 2020. – №2. – 28 - 33 б.

Язучы, шагыйрь , фольклорчы Нәкый Исәнбәт турында.

Мөхәммәтжанова, Л. Бөеклек һәм затлылык сәре / Л. Мөхәммәтжанова // Түгәрәк уен. – 2020. – №1. – 16 - 19 б.

Язучы Нәкый Исәнбәтнең татар фольклоры өлкәсендә эшчәнлегенә бер караш.

Сабирова, А. Мәхәббәтне корбан итеп / А.Сабирова // Шәһри Казан. – 2017. – №125 (10 ноябрь). – 7 б.

Г.Камал театрының Нәкый Исәнбәтнең «Миркәй белән Айсылу» спектакле турында.

Хәбетдинова, М. Чорлар рухания / М.Хәбетдинова // Казан утлары. – 2020. – №1. – 150 -160 б.

Язучы Нәкый Исәнбәтнең тууына 120 ел тулуга багышланган язылган мәкалә.

Әхмәтжан, М. Нәкый ага белән бер очрашу. / М.Әхмәтжан // Мәдәни жомга. – 2016. – №37 (23 сентябрь). – 17 б.

Язучы Нэкий Исәнбэт турында истәлек.

Наки Исанбет (1899-1992)

Наки Исанбет - татарский драматург, поэт, переводчик, ученый-фольклорист.

Первые публикации писателя относятся к середине 1910 годов: поэмы «Бродяга», «Учительница», стихотворения «Против лицемерия», «Душевная рана», «Человечество», «Война», «Революция» и др.

Широкую известность получили пьесы, созданные по фольклорным мотивам: «Ходжа Насретдин» (1939), «Идегей» (1941), «Тюляк и Сусылу» (1942), «Рыжий сказитель и красавица Карачеч» (1942), «Абугалисина» (1959), «Хитрая Далиля», (1966), «Джигит из Кырлая» (1968).

Книги

Фируза: сказки татарских писателей / пер. с тат. А. Бадюгиной; сост. С. Сибгатуллина; худож. Г. Эйдинов. — Казань: Татарское книжное издательство, 1992. — 239 с.: ил

Ильтизер следопыт: повесть / пер. с татар. Ю. Аминова и Б. Емильянова; рис. В. Горячева.- Москва : Детгиз, 1961.- 96 с. ил.

Мулланур Вахитов: героич. Драма в 5-ти д., 10-ти карт./пер. с татар. Я. Апушкина // Н. Исанбет.- Москва: Искусство, 1957.- 110с.

Мулланур Вахитов: героич. Драма в 4-х д., 10-ти карт.- Казань.: Татгосиздат, 1950.- 88 с.

Тюляк : опера в 5 действиях. Либретто Н. Исанбета.- Казань, 1945.- 23 с.

Библиография

Донина Л. Сценический костюм в комедии Н.С.Исанбета «Хужа Насретдин» на сцене татарского театра / Л. Донина // Гасырлар авазы = Эхо веков.— 2016 .— № 3-4 .— С. 112-119 .

Стрельникова О. Седьмое пришествие Ходжи : [в театре им.Камала состоялась премьера спектакля «Ходжа Насретдин» Н.Исанбета; режиссер-Ф.Бикчантаев] // Республика Татарстан.— 2015.— 13 февраля (№ 20) .— С.13.

Арсланов М. Фольклорный театр Наки Исанбета «Идегей» и «Ходжа Насретдин» // Гасырлар авазы=Эхо веков. — 2012. — № 1-2. — С.251-254.

Исанбет Ю. «Лишь только труд дает пустыням воды»: [беседа с дочерью классика татарской литературы Н.Исанбета] /[беседовал] Е Пермякова // Казань. — 2011. — № 5. — С.102-109.

Эти книги Вы можете взять в нашей Республиканской детской библиотеке

Әсәрләр: 4 томда. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1988 – 1989.

1 том: шигырьләр һәм поэмалар, драматик поэмалар. – 1988. – 496 б.

2 том: трагедияләр. – 1988. – 416 б.

3 том: комедияләр. – 1989. – 430 б.

4 том: пьесалар. – 1989. – 392 б.